

якога развіталася ўсебаковае супрацоўніцтва. У выніку падпісання канкрэтных дамоў у якасці партнёраў рэспублікі выступалі буйныя адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі Польскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Народнай Рэспублікі Балгарыі, Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Усходнееўрапейскі вектар знешніх сувязяў БССР падмацоўваўся фактам існавання генеральных консульстваў некаторых краін у Мінску. З 1972 г. тут функцыянавалі адпаведныя ўстановы ГДР і ПНР, з 1990 г. – Балгарыі. Былі таксама пэўныя набыткі і ў працэсе ўдзелу БССР у развіцці знешнепалітычнага супрацоўніцтва СССР з несацыялістычнай часткай свету.

Разам з тым БССР і на гэтым этапе не стала рэальным суб'ектам міжнародных адносін і міжнароднага права. Яна па-ранейшаму была амаль поўнасю падкантрольнай Палітбюро ЦК КПСС і МЗС СССР удзельніцай працэса рэалізацыі карэнных прынцыпаў агульнасаюзнай знешняй палітыкі.

Такія некаторыя аспекты сучаснага асэнсавання дыпламатыі БССР.

Знешняя культурная палітыка Рэспублікі Беларусь

Крывашэй Д.А., Інстытут гісторыі НАНБ

Знешняя культурная палітыка з'яўляецца адным з напрамкаў рэалізацыі задач знешнепалітычнай стратэгіі Рэспублікі Беларусь, накіраванай на забеспячэнне спрыяльных знешніх умоў для развіцця краіны, фарміравання яе станоўчага вобраза, папулярызаванні ведаў і пошуку новых шляхоў для дзейснага супрацоўніцтва, умацаванню міжнародных пазіцый краіны і яе міжнароднага аўтарытэта.

У лістападзе 2005 г. быў прыняты закон “Аб зацвярджэнні Асноўных напрамкаў унутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь”. Адною са сфер рэалізацыі знешняй палітыкі законам вызначана міжнароднае супрацоўніцтва ў галіне культуры. Сярод асноўных задач знешняй палітыкі закон называе раўнапраўную інтэграцыю ў сусветную культурную прастору, стварэнне спрыяльных знешнепалітычных і знешнеэканамічных умоў для павышэння інтэлектуальнага і духоўнага патэнцыялу дзяржавы, фарміраванне добрасуседскіх адносін з сумежнымі дзяржавамі, садзейнічанне рэалізацыі нацыянальных і культурных інтарэсаў этнічных беларусаў, якія пражываюць за межамі рэспублікі, прыцягненне знешніх інтэлектуальных і навуковых рэсурсаў ў мэтах культурнага развіцця Беларусі.

Як можна заўважыць, закон не згадвае аб “шматвектарнасці” знешняй палітыкі. У галіне культурнага супрацоўніцтва яскрава прасочваюцца асноўныя напрамкі: краіны – суседзі і падтрымка беларускай дыяспары. Акрамя гэтага закон звяртае ўвагу на важнасць культурнага аспекту ў развіцці трансгранічнага супрацоўніцтва.

Больш дакладнае акрэсленне задач, прынцыпаў, напрамкаў і прававых асноваў знешняй палітыкі (міжнароднага культурнага супрацоўніцтва) зроблена ў новай рэдакцыі Закона аб культуры (2004 г.). Асноўнымі напрамкамі з'яўляюцца: міжнародны культурны абмен; культурныя сувязі з суайчыннікамі за мяжой; захаванне, ахова, стварэнне і выкарыстанне культурных каштоўнасцей; навукова-даследчая дзейнасць; правядзенне фестываляў, конкурсаў, аглядаў і іншых культурных мерапрыемстваў.

Рэспубліка Беларусь з'яўляецца ўдзельніцай шэрагу міжнародных арганізацый у галіне культуры: ЮНЕСКА, Міжнароднага савета па ахове помнікаў і славутых месцаў (ICOMOS), Міжнароднага савета па народнай творчасці (IOF), Міжнароднага савета музеяў (ICOM) і інш.

Значны ўплыў на развіццё знешняй культурнай палітыкі аказваюць нормы міжнароднага права. Беларусь з'яўляецца ўдзельніцай міжнародных Канвенцый у сферы культуры: Канвенцыі ЮНЕСКА па абароне сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны, Канвенцыі ЮНЕСКА па абароне культурных каштоўнасцей у выпадку ўзброенага канфлікту, Еўрапейскай культурнай канвенцыі. У жніўні 2006 г. наша краіна далучылася да Канвенцыі ЮНЕСКА аб ахове і захаванні разнастайнасці форм культурнага самавыражэння.

За развіццё міжнародных культурных кантактаў адказвае Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, якое рэалізуе задачы знешняй культурнай палітыкі ва ўзаемадзеянні з МЗС, дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі, дзяржаўнымі і грамадскімі арганізацыямі розных узроўняў. Толькі за перыяд 2001–2005 г. заключана 23 міждзяржаўных дагавора аб супрацоўніцтве з 15 замежнымі краінамі. За гэты ж перыяд праведзена 13 комплексных мерапрыемстваў у форме Дзён культуры, тыдня культуры і года культуры ў 7 дзяржавах. На тэрыторыі нашай краіны адбылося 14 значных мерапрыемстваў з удзелам прадстаўнікоў 11 краін.

Аднак дасягнутыя дамоўленасці выконваюцца незаўсёды, у прыватнасці абавязацельствы па абмену творчымі калектывамі, стварэнні культурна – інфармацыйных цэнтраў. Асноўная прычына – недастатковае фінансаванне. На ўзровень эфектыўнасці знешняй культурнай палітыкі непасрэднае ўздзеянне аказвае наяўнасць высокакваліфікаваных кадраў, узаемная зацікаўленасць у супрацоўніцтве, жыццядзейнасць беларускай дыяспары, адлегласць паміж краінамі.

Такім чынам у Рэспубліцы Беларусь рэалізуецца знешняя культурная палітыка, якая ахоплівае комплекс мераў, якія прымаюцца дзяржаўнымі і грамадскімі арганізацыямі па пашырэнню культурнага абмену, захаванні, развіцці і распаўсюджанні культурных каштоўнасцей, падтрымцы суайчыннікаў за мяжой і беларускай дыяспары шляхам выкарыстання арганізацыйна-прававых, фінансава-матэрыяльнага, кадравага і інфармацыйнага механізмаў.